

บทที่ 3

การดำเนินงานตรวจสอบสภาพกิจการโดยทีมกำกับดูแลผู้เสียหายของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประเด็นความผิดที่ตรวจพบจากการตรวจสอบสภาพกิจการ โดยทีมกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ซึ่งต้องใช้กระบวนการในการตรวจสอบมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน เพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติการกำกับดูแลผู้เสียหายให้น้อยลง และหมดไป โดยทั้งหมดนี้จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามโครงสร้าง แผนงาน รูปแบบ วิธีการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ตามโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยมีกฎหมายประมวลรัษฎากรควบคุม

การตรวจสอบสภาพกิจการ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องปฏิบัติในการกำกับดูแลผู้เสียหาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายที่เป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ซึ่งก็ต้องปฏิบัติตามกระบวนการของการกำกับดูแลผู้เสียหายด้วยความรู้ และในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างความเข้าใจให้ผู้เสียหายได้ทราบถึงการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเสียหาย หรือการประกอบกิจการของตน โดยเฉพาะประเด็นความผิดที่มักจะตรวจพบในกิจการประเภทต่างๆ จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงจุดบกพร่องที่พบ และหาวิธีการควบคุมและป้องกันความผิดพลาดมิให้เกิดการกระทำความผิดนั้นอีก

ในการตรวจสอบสภาพกิจการ เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลต้องทำการพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ เช่น คุณภาพความเก่า ใหม่ ความมั่นคงถาวร และการบำรุงรักษาอาคาร โรงงาน สำนักงานและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ คุปริมาณและอัตรากำลังการผลิตของเครื่องจักร คุณลักษณะการประกอบกิจการที่แท้จริงของผู้ประกอบการ วัตถุดิบคงเหลือ และสินค้าคงเหลือ ในกรณีเป็นผู้ผลิต พิจารณาวัตถุดิบหลักของกิจการ กระบวนการผลิต สูตรการผลิต รวมทั้งสุ่มตรวจผลผลิตที่ได้จริง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของวันที่เข้าตรวจ การซื้อวัตถุดิบ ซื้อและขายสินค้ากับบุคคลใดเป็นส่วนใหญ่ และบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ด้านทุน หรือด้านการจัดการกับผู้ประกอบการหรือไม่จำนวนพนักงาน เงินเดือน และค่าจ้างที่จ่ายในแต่ละเดือน ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแนวแนวทางเดียวกัน และเกิดความยุติธรรมในการกำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการ

3.1 การตรวจสอบสภาพกิจการโดยทีมกำกับดูแลผู้เสียหาย (กลุ่มสำรวจและขยายฐานภาษี สำนักมาตรฐาน ภาษี กรมสรรพากร:2544)

เป็นงานหลักของการกำกับดูแลที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทราบว่าผู้ประกอบการมีสถานประกอบการอยู่ ณ ที่ใด และมีสภาพกิจการเหมาะสมกับการยื่นเสียภาษีหรือไม่ โดยมุ่งเน้นประเด็นสภาพข้อเท็จจริงของกำลังการผลิต การจ้างแรงงาน สินค้าและวัตถุดิบคงเหลือและข้อมูลบ่งชี้ที่จะนำไปคำนวณหารายรับของกิจการได้ โดยให้ความสำคัญกับประเภทกิจการเป็นลำดับแรก คือ ผู้ส่งออก ผู้ประกอบการรายใหญ่ และให้จัดลำดับการตรวจสอบสภาพกิจการของผู้ประกอบการที่เหลือ ดังนี้

1. ประเภทกิจการที่มีความเสี่ยงสูงในการชำระภาษีดังนี้
 - ผู้ผลิต
 - ผู้ให้บริการ
 - กิจการซื้อมา-ขายไป
 - ผู้ประกอบการอื่น
2. นิติบุคคลตั้งใหม่
3. กิจการที่มีข้อมูลเสียภาษีผิดปกติ เช่น จากการกำกับดูแล จากการขอคืนภาษี ฯลฯ
4. ประเภทกิจการที่มีศักยภาพในการชำระภาษี
5. อื่น ๆ

การจัดเตรียมเอกสารเพื่อการตรวจสอบสภาพกิจการ

1. บัตรประจำตัวข้าราชการ และหนังสือนำตัวเพื่อการตรวจสอบสภาพกิจการ
2. ข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและการชำระภาษีของผู้ประกอบการตั้งแต่ต้น

ปีงบประมาณจนถึงเดือนปัจจุบันจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และข้อมูลอื่น ๆ ที่มี

3. รายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ

อัตรากำลังในการตรวจสอบสภาพกิจการ

ใช้อัตรากำลังในทีมงานที่พิจารณาเห็นว่าเหมาะสมกับขนาดของกิจการ

วิธีการตรวจสอบสภาพกิจการและการจัดทำแฟ้มรายผู้ประกอบการ

ออกตรวจสอบสภาพกิจการทุกรายตามลำดับความสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นสภาพอาคาร โรงงาน สำนักงาน เครื่องจักร สินค้าคงเหลือ วัตถุดิบคงเหลือ ปริมาณคนงาน ทรัพย์สินอื่น ๆ และสภาพของการประกอบกิจการ ให้แน่ใจว่าในการยื่นแบบแสดงรายการฯ และการชำระภาษีของผู้ประกอบการถูกต้องตามข้อเท็จจริงในปัจจุบัน และเมื่อได้ตรวจสอบสภาพกิจการ

แล้ว จะไม่ดำเนินการตรวจสอบสภาพกิจการซ้ำในปีงบประมาณเดียวกัน เว้นแต่มีเหตุอันเชื่อได้ว่า สภาพกิจการเปลี่ยนแปลงไป

การตรวจสอบสภาพกิจการ เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลและต้องทำการพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. คุณภาพความเก่า ใหม่ ความมั่นคงถาวร และการบำรุงรักษาอาคาร โรงงาน สำนักงานและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์
2. คุณภาพความเก่า ใหม่ ปริมาณและอัตรากำลังการผลิตของเครื่องจักร
3. คุณลักษณะการประกอบกิจการที่แท้จริงของผู้ประกอบการ
4. คุ่วัตถุคิขคงเหลือ และหรือสินค้ำคงเหลือ ดังนี้
 - ปริมาณ มูลค่าของวัตถุคิขคงเหลือและสินค้ำคงเหลือ ณ วันเข้าตรวจ เปรียบเทียบกับรายงานหรือบัญชีที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ ชั่ง ตวง วัด เพื่อหาปริมาณวัตถุคิขคงที่ใช้ในการผลิต ปริมาณสินค้ำที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับปริมาณสินค้ำที่ขายไปและสินค้ำคงเหลือเพื่อประเมินมูลค่าว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ถ้าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในกรณีที่เป็นผู้ผลิตให้ทดสอบกระบวนการผลิตเป็น ขั้นตอนต่อไป

ในกรณีที่ไม่ใช่ผู้ผลิต สุ่มปริมาณสินค้ำที่มีอยู่จริงเปรียบเทียบกับรายงานหรือบัญชีที่เกี่ยวข้องถ้าพบว่ามีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญให้ผู้ประกอบการปรับปรุงให้ถูกต้อง

- การควบคุมภายในเกี่ยวกับวัตถุคิขคง และสินค้ำคงเหลือ ประกอบด้วย ระบบการตั้งชื่อ และการเบิกจ่ายสามารถควบคุมได้ทุกขั้นตอน หรือไม่มีการควบคุม หรือการควบคุมไม่เพียงพอ การเก็บรักษาเป็นระบบ แยกเป็นแผนก หมวดหมู่ สะดวกต่อการดูแลตรวจนับเพียงใด
- ระยะเวลาที่วัตถุคิขคงหรือสินค้ำนั้นคงเหลืออยู่ เพื่อคุ่อตราการหมุนเวียนของวัตถุคิขคงหรือสินค้ำ (จำนวนครั้ง) ว่าน่าเชื่อถือเหมาะสมกับลักษณะการประกอบกิจการเพียงใด

5. ในกรณีผู้ผลิต ให้พิจารณาวัตถุคิขคงหลักของกิจการ กระบวนการผลิต สูตรการผลิต รวมทั้งสุ่มตรวจผลผลิตที่ได้จริง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของวันที่เข้าตรวจ

6. การซื้อวัตถุคิขคง ชื่อและขายสินค้ำกับบุคคลใดเป็นส่วนใหญ่ และบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ด้านทุน หรือด้านการจัดการกับผู้ประกอบการหรือไม่

7. จำนวนพนักงาน และคนงานทั้งหมด จำนวนเงินเดือน และค่าจ้างที่จ่ายในแต่ละเดือน เพื่อเปรียบเทียบกับกรยื่นแบบแสดงรายการฯ ภ.ง.ด.1 ภ.ง.ด.1 ก และเพื่อพิจารณาประกอบขนาดของกิจการที่แท้จริง

8. ควรขอสำเนาเอกสารแบบ ภ.ง.ด.50 งบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีปีล่าสุด พร้อมทั้งงบทดลองและกระดาษทำการของผู้สอบบัญชี (ถ้ามี)

เมื่อได้ตรวจสอบสภาพกิจการแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลจัดทำรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ จะวิเคราะห์การยื่นแบบแสดงรายการฯ เสี่ยงภาษีของผู้ประกอบการ ในรายที่พบว่าการยื่นรายรับอาจ ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามสภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ ให้เชิญพบผู้ประกอบการ เพื่อ สอบถามข้อเท็จจริงของการประกอบการเพิ่มเติม และให้รายงานความเห็นของผู้กำกับดูแลลงใน รายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ เพื่อขอยุติเรื่องในรายที่ไม่พบความผิดปกติ หรือขออนุมัติดำเนินการ ตามควรแก่กรณีในรายที่พบความผิดปกติ

การตรวจสอบสภาพกิจการต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ และจัดทำรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ เสนอผู้บังคับบัญชาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ออกตรวจสอบ สภาพกิจการ

เอกสาร สำเนาเอกสาร หรือข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ จัดเก็บแยกเป็น แฟ้มรายผู้ประกอบการ เรียงลำดับตามวันที่ที่เกิดรายการ บันทึกชื่อและเลขประจำตัวผู้เสียภาษี อากรลงบนหน้าปกของแฟ้ม เพื่อใช้เป็นสำนวนเรื่องของผู้ประกอบการ และจัดเก็บไว้ที่ทีมงาน แยกเป็นประเภทกิจการ เรียงตามลำดับเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร สำหรับรายที่ไม่มีเอกสาร สำเนาเอกสาร หรือข้อมูลต่าง ๆ นอกจากผลวิเคราะห์ข้อมูลการชำระภาษี อาจใช้งบบนหน้าแฟ้มราย ผู้ประกอบการในระบบเครือข่ายราชการแทนแฟ้มรายผู้ประกอบการได้

ทุกวันสิ้นเดือน เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลจัดทำรายงานผลการตรวจสอบสภาพกิจการ ส่งให้ฝ่าย ตรวจสอบประเมินผล เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานของแต่ละทีมงาน เสนอสรรพากรจังหวัด และจัดส่ง สรุปรายงานผลการตรวจสอบสภาพกิจการถึงสำนักงานสรรพากรภาค ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป

เมื่อได้รับรายงานแล้ว สำนักงานสรรพากรภาคสรุปผลการปฏิบัติงานเป็นรายท้องที่ใน ความรับผิดชอบ พร้อมวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ส่งถึงสำนักมาตรฐานกรรมวิธีภาษี ภายในวันที่ 10 ของเดือนที่ได้รับรายงาน

3.1.1 การกำหนดเกณฑ์และระดับความน่าเชื่อถือ เพื่อประกอบการประเมินผลการ ออกตรวจสอบสภาพกิจการ

ระดับ 1 มีความน่าเชื่อถือ น้อยมาก หรือ ไม่มีความน่าเชื่อถือ

ระดับ 2 มีความน่าเชื่อถือ น้อย

ระดับ 3 มีความน่าเชื่อถือ ปานกลาง

ระดับ 4 มีความน่าเชื่อถือ มาก

ระดับ 5 มีความน่าเชื่อถือ มากที่สุด

กำหนดเกณฑ์ความน่าเชื่อถือ โดยระบุปัจจัยชี้วัดตามผลการตรวจ 2 กรณี และจาก การวิเคราะห์งบการเงินในลักษณะของ อัตราส่วนทางการเงิน(Ratio)

1. การตรวจสอบสินค้าคงเหลือ

ผลการตรวจ	ปัจจัยชี้วัด	ระดับความน่าเชื่อถือ
1. สภาพของสินค้าคงเหลือ	1.1 มีแต่สินค้าที่เพิ่งผลิตเสร็จ หรือ รอส่งตาม Order	5
	1.2 เป็นสินค้าคงเหลือที่มีระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน	4
	1.3 เป็นสินค้าคงเหลือที่มีระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน	3
	1.4 เป็นสินค้าคงเหลือที่มีระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน	2
	1.5 เป็นสินค้าคงเหลือที่มีระยะเวลาเกิน 6 เดือน	1
2. การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินค้าคงเหลือ	2.1 มีระบบการสั่งซื้อ การเบิกจ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิตและควบคุมสินค้าคงเหลือด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่สะดวกต่อการจัดทำรายงานให้เป็นที่ปฏิบัติตามประกาศฯ (ฉบับที่ 89)	5
	2.2 มีระบบการสั่งซื้อ การเบิกจ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิตและควบคุมสินค้าคงเหลือด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทั่วไป	4
	2.3 มีระบบการสั่งซื้อ การเบิกจ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิตและควบคุมสินค้าคงเหลือด้วย Stock Card แยกเป็นแต่ละแผนก	3
	2.4 มีระบบการสั่งซื้อ การเบิกจ่ายวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิตและควบคุมสินค้าคงเหลือด้วย Stock Card โดยแผนกเดียวตั้งแต่การสั่งซื้อจนถึงสินค้าคงเหลือ	2
	2.5 ไม่มีการควบคุมใด ๆ ในทุก ๆ ขั้นตอน	1

ผลการตรวจ	ปัจจัยชี้วัด	ระดับความ น่าเชื่อถือ
3. การเก็บรักษาสินค้าคงเหลือ	3.1 มีการเก็บรักษาวัตถุดิบ/สินค้าคงเหลือแยกเป็นหมวดหมู่ แต่ละชนิด แต่ละประเภททุกสินค้า อย่างเป็นระเบียบ สะดวกต่อการตรวจนับ	5
	3.2 แยกเป็นหมวดหมู่สำหรับสินค้าบางชนิดบางประเภท	4
	3.3 มีสินค้ารับคืนเก็บรวมกับสินค้าที่ผลิตใหม่เพื่อขาย	3
	3.4 มีการฝากวัตถุดิบ/สินค้าคงเหลือให้อยู่ในความ ครอบครองของผู้อื่น	2
	3.5 ไม่มีการเก็บรักษาอย่างเป็นระบบ	1
4. ปริมาณสินค้าคงเหลือ จากการสุ่มนับ 1 อย่าง เปรียบเทียบกับรายงาน สินค้าและวัตถุดิบ	4.1 มียอดคงเหลือตรงกัน	5
	4.2 มีสินค้าคงเหลือเกินจากรายงาน	4
	4.3 มีสินค้าคงเหลือทั้งขาดและเกินจากรายงาน	3
	4.4 มีสินค้าคงเหลือขาดจากรายงาน ไม่เกิน 10%	2
	4.5 มีสินค้าคงเหลือขาดจากรายงาน เกิน 10%	1

2. การตรวจสภาพกิจการ

ผลการตรวจ	ปัจจัยชี้วัด	ระดับความ น่าเชื่อถือ
1. สภาพของอาคาร โรงงาน และสำนักงาน	1.1 สภาพใหม่ มั่นคงถาวร	5
	1.2 มีการปรับปรุงซ่อมแซมให้มีสภาพดีถาวร มาโดยตลอด	4
	1.3 มีสภาพกลางเก่า – กลางใหม่ ซ่อมแซมบ้าง เท่าที่จำเป็นต่อการใช้งาน	3
	1.4 มีสภาพเก่า มีอายุไม่เกิน 10 ปี	2
	1.5 มีสภาพเก่า มีอายุเกิน 10 ปี	1
2. กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ส่วนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์	2.1 บริษัทฯ มีกรรมสิทธิ์ 100%	5
	2.2 บริษัทฯ มีกรรมสิทธิ์ 80%	4
	2.3 บริษัทฯ มีกรรมสิทธิ์ 50%	3
	2.4 บริษัทฯ มีการเช่ามากกว่าถือกรรมสิทธิ์	2
	2.5 บริษัทฯ มีการเช่าทรัพย์สินทั้งหมด	1

3. อัตราส่วน(RATIO)

ผลการวิเคราะห์งบการเงิน	ปัจจัยชี้วัด	ระดับความน่าเชื่อถือ
1. อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (ครั้ง)	สูงกว่า ค่าเฉลี่ยของประเภทกิจการเดียวกัน ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยของประเภทกิจการเดียวกัน	น่าเชื่อถือ ไม่น่าเชื่อถือ
2. ระยะเวลาการเก็บหนี้ (วัน)		
3. ผลตอบแทนจากการใช้ทรัพย์สิน RETURN ON ASSET (ROA)		

3.1.2 กำหนดวิธีดำเนินการตรวจ หลังการประเมินสถานะจากผลการตรวจสอบสภาพของกิจการและจากการวิเคราะห์งบการเงิน

ระดับความน่าเชื่อถือ

วิธีดำเนินการ

5, 4

ยุติเรื่อง ให้ติดตามผลการจัดเก็บภาษีด้วยวิธีการกำกับดูแลโดยใกล้ชิด

3

ให้ติดตามดูแลพฤติกรรมการณ์เสียภาษีให้เป็นไปตามสภาพข้อเท็จจริง

2, 1

ให้เข้าตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติม

- สุ่มตรวจนับสินค้าคงเหลือ
- สุ่มตรวจการออกใบกำกับภาษี
- สุ่มตรวจยอดซื้อและกระบวนการผลิต

สำหรับผลการตรวจสอบสภาพกิจการ ใช้วิธีการประเมินผลในทำนองเดียวกัน ซึ่งในการปฏิบัติงานตรวจสอบสภาพกิจการแม้มีวัตถุประสงค์เดียวกัน แต่อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ตั้งอยู่ โดยอาจมีการปรับให้มีการปฏิบัติงานเพื่อการตรวจสอบสามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายของการตรวจสอบสภาพกิจการ ซึ่งความแตกต่างกันจะต้องไม่มีผลกระทบต่อนโยบาย แนวทางปฏิบัติโดยรวม จะแตกต่างกันได้เพียงกลยุทธ์ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งในการตรวจสอบภาษีประเภทเดียวกัน ผลสรุปของการตรวจสอบอาจมีวิธีการดำเนินงานที่ไม่เหมือนกันทีเดียว แต่ผลสรุปก็ต้องเป็นแบบเดียวกัน ซึ่งมีการควบคุมเบื้องต้นจากการใช้แบบรายงานตรวจสอบสภาพกิจการ (รายละเอียด 3) เป็นแบบรายงานเดียวกัน ซึ่งมีการเสนอผลการตรวจแก่ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเช่นกัน

ดังนั้น จึงควรต้องศึกษาถึงลักษณะการบริหารงาน และการกำกับดูแลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 เพื่อให้เข้าใจบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนที่มาของวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบกิจการจนถึงขั้นการพบประเด็นความผิดที่เกิดจากการตรวจสอบกิจการ เพื่อประกอบการในศึกษา

3.2 การบริหารงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2

สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 เป็นหน่วยจัดเก็บภาษีอากรส่วนภูมิภาค มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการเพื่อประเมินผล เพื่อการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน และเป้าหมาย และกำกับดูแลผู้เสียภาษีเป็นรายผู้ประกอบการ ตรวจสอบปฏิบัติการ และตรวจสอบภาษีอากรสำหรับรายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ดำเนินการเกี่ยวกับการเร่งรัดภาษีอากรค้าง และดำเนินคดีแก่ผู้เสียภาษี รวมทั้งตอบข้อหารือทางภาษีอากร กำกับติดตาม และควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา พิจารณาคืนเงินภาษีอากร ปฏิบัติงานด้านกรรมวิธีภาษี ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยอำเภอที่รับผิดชอบมี 11 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ประกอบด้วย อำเภอสันกำแพง อำเภอสันทราย อำเภอแม่ริม อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว อำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ อำเภอแม่อาย อำเภอพร้าว อำเภอเวียงแหง และกิ่งอำเภอแม่ออน โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย 1 ส่วน ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
2. ฝ่ายวางแผนและประเมินผล
3. ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง
4. ฝ่ายกรรมวิธีและคืนภาษี และ
5. ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี

ภาพที่ 1 แสดงการจัดผังองค์กร สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- ดำเนินงานธุรการและสารบรรณทั่วไป
- บริหารงานบุคคล งานการเงิน งบประมาณ และพัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงาน
- ให้บริการจด เลิก โอน ย้าย เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับทะเบียนภาษีอากร
- ดำเนินการประชาสัมพันธ์และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี
- ให้บริการคัดค้น แบบแสดงรายการภาษี
- การออกใบผ่านภาษีและภาษีคนต่างด้าว
- ให้บริการออกเลขประจำตัวผู้เสียภาษี

2. ฝ่ายวางแผนและประเมินผล

- จัดทำและประสานกับภาคในการทำประมาณการจัดเก็บภาษี การจัดทำแผนการตรวจสอบภาษี การตรวจปฏิบัติการ การเร่งรัดภาษีอากรค้างและการคืนภาษีของสำนักงาน
- วางแผนการจัดเก็บภาษีของสำนักงาน
- ติดตามการประเมินผลการจัดเก็บภาษี การตรวจสอบภาษี การตรวจปฏิบัติการ การเร่งรัดภาษีอากรค้าง และการคืนภาษี เปรียบเทียบกับเป้าหมาย
- การวิเคราะห์ฐานภาษี
- การตรวจตัดเดือน ตรวจตัดปีและตรวจราชการ
- กำกับดูแล การปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา

- จัดทำสถิติรายงานทุกประเภทตามระเบียบงานสรรพากร
- การสืบสวนและประมวลหลักฐานเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีอากร
- สนับสนุนการตรวจสอบภาษี การสืบหาภูมิลำเนาและทรัพย์สินของผู้เสียภาษีอากร

3. ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- ดำเนินการเร่งรัดภาษีอากรค้าง
- ตอบข้อหารือเกี่ยวกับภาษีที่กรมให้วินิจฉัยชัดเจนแล้ว
- ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อจับกุมผู้ทำลายระบบภาษี
- ดำเนินคดีแก่ผู้เสียภาษีที่กระทำผิดกฎหมายภาษีอากร พิจารณาเปรียบเทียบปรับคดีอาญา
- รับและสรุปประเด็นการอุทธรณ์ภาษีอากรให้แก่สำนักงานสรรพากรภาค

4. ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายชื่อผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน โดย

- บริการให้คำปรึกษา แนะนำ ผู้เสียภาษีให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย
- ดำรวจและขยายฐานภาษี
- ตรวจสอบปฏิบัติการผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในท้องที่สรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2
- ตรวจสอบภาษีภาษีใต้วงวนประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมแก่ผู้ไม่ยื่นชำระภาษีหรือเสียภาษีไม่ถูกต้อง
- ตรวจสอบทั่วไป สำหรับรายที่ถูกขยายฐาน
- แนะนำการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มและสอบยันความถูกต้องของการออกไปกำกับภาษี
- ตรวจสอบผู้ขอคืนภาษีอากร

5. ฝ่ายกรรมวิธีและคืนภาษี มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- บันทึก และประมวลผลข้อมูลภาษีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์
- ตรวจสอบความถูกต้องของการคำนวณภาษี ประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติม ยกเลิกการประเมินเรียกเก็บภาษี
- ควบคุม ติดตามการหักภาษี ณ ที่จ่าย
- พิจารณาคืนภาษีทุกประเภทแก่ผู้เสียภาษีที่มีภูมิลำเนาในท้องที่
- พิจารณาคัดเลือกรายผู้ขอคืนภาษีที่มีความยุ่งยาก ชับซ้อนส่งให้ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษีดำเนินการ

- ให้การสนับสนุนข้อมูลภายในที่ถ่ายทอดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- วิเคราะห์แบบแสดงรายการภาษี
- ส่งผลวิเคราะห์ให้ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี ในกรณีมีความผิดปกติด้านรายได้ และค่าใช้จ่าย

อัตราค่าจ้างที่ปฏิบัติงานอยู่จริง ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา รวมทั้งสิ้น 170 อัตรา เป็นข้าราชการ 148 อัตรา และลูกจ้าง 22 อัตรา

3.3 การปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2546 ในการกำกับดูแลผู้ประกอบการในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 (สรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2:2546)

จากรายงานความคืบหน้าในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน (ฉบับปรับปรุง) ตามระเบียบ คตง. ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายในข้อ 5 อธิบายไว้ว่า ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี เป็นส่วนงานตามการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ของกรมสรรพากร เพื่อรองรับการทำงานที่เปลี่ยนแปลง จากการกำกับติดตามการเสียภาษีของผู้เสียภาษีด้วยวิธีการออกหมายเรียกตรวจสอบ และการตรวจปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งมีจุดอ่อนที่ไม่สามารถดำเนินการครอบคลุมผู้เสียภาษีอากรส่วนใหญ่ได้ และมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ยังยากลำบาก เป็นการตรวจสอบย้อนหลัง ซึ่งอาจสร้างภาระภาษีจำนวนมากแก่ผู้เสียภาษี มาเป็นการกำกับดูแลผู้ประกอบการด้วยการติดตามการเสียภาษีจากข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดในระบบฐานข้อมูลของกรมสรรพากร และข้อมูลที่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่น เป็นการดำเนินการบนระบบเครือข่ายราชการของกรมสรรพากรส่วนหนึ่ง และการออกตรวจสภาพกิจการของสถานประกอบการอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งในการติดตามการเสียภาษีของผู้ประกอบการเป็นไปอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและเป็นปัจจุบัน ดำเนินการทั้งในการให้บริการข่าวสาร ข้อมูล ให้คำปรึกษาและการบังคับใช้กฎหมายในกรณีจำเป็น ซึ่งจะทำให้การเสียภาษีถูกต้องตามข้อเท็จจริงของกิจการ ไม่มีภาระการเสียภาษีย้อนหลัง

จำนวนรายผู้ประกอบการที่ส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 รับผิดชอบกำกับดูแลประมาณ 11,168 ราย เป็นผู้ประกอบการในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มประมาณ 2,137 ราย ผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มประมาณ 9,031 ราย เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่เริ่มต้นปรับเปลี่ยนจากระบบตรวจสอบเดิมมาเป็นระบบกำกับดูแลเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ศักยภาพและอัตรากำลังบุคลากร ลักษณะทางภูมิศาสตร์กายภาพของพื้นที่ และปริมาณรายที่รับผิดชอบ สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ได้ แบ่งโครงสร้างของส่วนกำกับดูแลเป็นทีมกำกับดูแล 4 ทีม แต่ละทีมประกอบด้วยทีมย่อย 3 ทีม อัตราค่าจ้างทีมละ 10 – 12 อัตรา โดยใช้อัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่จากฝ่ายสืบสวนและตรวจสอบ ฝ่ายตรวจปฏิบัติการ ฝ่าย

กรรมวิธีและฝ่ายวางแผนและประเมินผล ซึ่งเจ้าหน้าที่จากฝ่ายกรรมวิธีและฝ่ายวางแผนและประเมินผล ยังคงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจของแต่ละฝ่ายควบคู่กันไปด้วย ทุกทีมมีภารกิจเป็นอย่างเดียวกัน ต่างกันที่ประเภทธุรกิจที่กำกับดูแล และจำนวนรายต่อทีมมีปริมาณที่แตกต่างตามสถานะบุคคลของผู้เสียหาย ความยากง่ายของประเภทธุรกิจ และภารกิจซึ่งต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานกำกับดูแล

ทีมกำกับดูแลทุกทีมมีภารกิจและวัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกัน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลการเสียหายและให้ความเห็นในระบบกำกับดูแลโดยทำงานผ่านเครือข่ายราชการ มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามการเสียหายของผู้ประกอบการ ใช้เป็นข้อมูลในการกำกับดูแลการเสียหายของผู้ประกอบการให้ถูกต้องใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงโดยต้องดำเนินการให้เป็นปัจจุบัน ตามวิธีการและระยะเวลาที่กรมสรรพากรกำหนด
2. ตรวจสอบภาพกิจการ ณ สถานประกอบการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ และใช้เปรียบเทียบกับการเสียหาย และกำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ ให้ครบถ้วนทุกรายและเป็นปัจจุบัน
3. การให้บริการข่าวสารข้อมูลแนะนำวิธีปฏิบัติ ตลอดจนการตรวจอื่นๆ ที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการดำเนินการตาม 1 และ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เสียหายมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติหน้าที่เสียหายให้ถูกต้อง การตรวจอื่น เช่น การตรวจปฏิบัติการคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นไปด้วยความถูกต้องรวดเร็ว

เพื่อให้การปฏิบัติการกำกับดูแล เป็นไปตามมาตรฐานและแนวทางของกรมสรรพากร กรมสรรพากรได้กำหนดระเบียบแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ได้ให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากร แต่เนื่องจากปริมาณงานมาก การทำงานต้องออกนอกสถานที่ ซึ่งห่างไกลจากที่ตั้งสำนักงานมาก และมีกำหนดเวลาการปฏิบัติการกิจในแต่ละขั้นตอนตายตัว ดังนั้น การควบคุมให้ปฏิบัติตามระเบียบ จึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงยังคงมีจุดอ่อนในด้านคุณภาพและความถูกต้องของงานที่ปฏิบัติ นอกจากนี้ต้องมีการปรับปรุงรายได้ให้ถูกต้องตามประเภทกิจการ และให้มีปริมาณงานที่เหมาะสม ทำให้มีการปรับเปลี่ยนทีมงานและเจ้าหน้าที่เกิดการย่อหย่อนในการควบคุม ขาดศูนย์กลางการประสานงาน และควบคุมติดตามงานที่มอบหมาย ให้ทีมกำกับดูแลแต่ละทีมปฏิบัติ การควบคุมภายในอีกส่วนหนึ่งเป็นการควบคุมจากหน่วยเหนือ ในการตรวจราชการประจำปี หรือการตรวจตามโครงการพิเศษ หรือการตรวจเยี่ยม

การตรวจสอบสภาพกิจการของทีมกำกับดูแลผู้เสียหาย เพื่อวัตถุประสงค์

1. การรับทราบข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการและใช้เปรียบเทียบกับกรชำระภาษี
2. การกำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการให้ครบถ้วนทุกราย และเป็นปัจจุบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีความโปร่งใส ให้บริการที่ดีแก่ผู้เสียหาย ส่งผลดีต่อการบริหารจัดการเก็บภาษี

ประเด็นความผิดที่ตรวจพบจากการตรวจสอบสภาพกิจการ โดยทีมกำกับดูแลผู้เสียหายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 จะมีแนวทางปฏิบัติในลักษณะเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งในทางการปฏิบัติงานจริงแล้วในบางท้องที่หรือบางรายผู้ประกอบการมีกรณีแตกต่างกันไป เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องดำเนินการโดยนำแนวทางที่กรมสรรพากรกำหนดไว้ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของกิจการมาประกอบเพื่อจะสามารถวิเคราะห์สภาพกิจการ และประเด็นความผิดให้ใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด หรือพิจารณาสภาพกิจการโดยการออกตรวจสอบสภาพกิจการ เพื่อให้การกำกับดูแลผู้เสียหายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด